

27. JANUAR

Hvert år den 27. januar markerer Danmark Auschwitz-dag - den officielle danske mærkedag for Holocaust og andre folkedrab.

Formålet med Auschwitz-dag er at fremme debat, formidling og undervisning om folkedrab. Sammen med en række andre lande med lignende mærkedage signalerer Danmark, at vi har en forpligtelse til ikke at glemme ofrene og de forbrydelser, der blev begået. Håbet er, at vi gennem oplysning og diskussion lærer af historien – en lære, der er afgørende for at forebygge fremtidige folkedrab.

FOLKEDRAB - FJERNT FRA VORES HVERDAG ?

Folkedrab finder sted langt fra vores hverdag, men medierne bringer billeder af vold, død og ødelæggelse ind i vores stuer. Under krigen i Bosnien i 1990'erne blev vi vidner til etniske udrensninger kun få timers flyvning fra København. Vi får også sat ansigter på voldens ofre, når flygtninge kommer til Danmark. Nogle danskere får krig og forbrydelser særligt tæt ind på livet, når de som nødhjælpsarbejdere, sygeplejersker og FN-soldater rykker ud til verdens brændpunkter. I de næste to år har Danmark sæde i FN's Sikkerhedsråd og får direkte indflydelse, hvis der skal skrives ind over for folkedrab.

Hvem er gerningsmændene i folkedrab, og hvorfor gør de som de gør?

AUSCHWITZ-DAG

Man kan lære af alle folkedrab. Auschwitz-dag sætter derfor fokus på forskellige folkedrab for at skabe en større indsigt i hvorfor de begås, og hvorvidt de kan forhindres.

Auschwitz-dag markeres på årsdagen for befrielsen af udryddelseslejren Auschwitz i 1945. Om mærkedagens navn siger tidligere overrabbiner Bent Melchior: "Begrebet Auschwitz har fået universel betydning. Det dækker i virkeligheden alle former for masse mord, etniske udrensninger og alle kollektive forbrydelser mod mennesker, hvis eneste forbrydelse er, at de er født ind i eller har tilsluttet sig den 'forkerte' gruppe. Auschwitz, der oprindeligt var et europæisk fænomen, dækker i vores bevidsthed uhyrligheder i alle dele af verden."

I Esbjerg, København, Odense, Roskilde, Ålborg og Århus afholder kommunerne særlige arrangementer for at markere Auschwitz-dag. Der vil være foredrag med overlevende og nødhjælpsarbejdere, filmforevisninger, koncerter og teaterforestillinger. Læs mere på www.27-1.dk

HVAD ER FOLKEDRAB ?

En FN-konvention fra 1948 definerer folkedrab som forbrydelser, der sigter mod helt eller delvist at tilintetgøre en national, etnisk, racemæssig eller religiøs gruppe mennesker. Folkedrab er en forbrydelse mod menneskeheden og angår os alle, netop fordi det er et forsøg på at udlette en del af menneskeheden."

Hvis mennesker på flugt i aften bankede på din dør, ville du så hjælpe dem?

FOLKEDRABETS ÅRHUNDREDE

I løbet af det 20. århundrede mistede op imod 100 millioner mennesker livet som følge af etnisk udrensning og folkedrab. Lige nu befinder flere hundredetusinde civile sig i en humanitær katastrofe i Sudan, på flugt fra regeringsstøttede militser, der voldtager, myrder og afbrænder landsbyer i Darfur-provinsen.

I alle perioder og verdensdele findes eksempler på folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden. I Osmannerriget blev armeniere udsat for massakrer, og i Sovjetunionen terroriserede Stalins regime befolkningen for at udrense "folkefjender". Under 2. Verdenskrig udførte nazistyrer systematiske udryddelser af Europas jøder. Også romaer, slaver og sovjetiske krigsfanger omkom som følge af den nazistiske raceideologi. De Røde Khmerers

kommunistiske revolution i Cambodja spredte undertrykkelse, sult og død i landet, og i Irak brugte Saddam Hussein giftgas mod de irakiske kurdere. Tilbage i Europa blev det tidligere Jugoslavien scene for omfattende etniske udrensninger, mens hutuer i Rwanda på kort tid dræbte størstedelen af landets tutsi-minoritet.

De fleste af disse forbrydelser er gået ustraffet over i historien. I 1990'erne blev dog et vendepunkt. FN etablerede krigsforbrydertribunaler for både Eksjugoslavien og Rwanda, og ved årtusindeskiftet fik verdenssamfundet en permanent international straffedomstol.

1915 - 1917
Armenien

1928 - 1953
Stalins Sovjetunion

1941 - 1945
Holocaust

1948
FN's Folkedrabskonvention

1975 - 1979
Cambodja

1988
Irak

1992 - 1995
Bosnien

1994
Rwanda

1998
Den Internationale Straffedomstol

2004 -
Darfur ?

*Kan man forson
ofre og gerningsmænd
efter folkedrab?*

UNDERVISNING

Auschwitz-dag handler også om at se fremad og drage lære af fortiden. Derfor spiller undervisning en fremtrædende rolle. Dansk Institut for Internationale Studier tilbyder i samarbejde med Undervisningsministeriet bl.a. en række temadage og to undervisningswebsider: www.folkedrab.dk/ung og www.folkedrab.dk til henholdsvis folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Websiderne indeholder artikler om folkedrab med tilhørende arbejdsspørgsmål, kilder og kommenterede forslag til litteratur og links. På temadagene deltager elever fra ungdomsuddannelserne i workshops, hvor folkedrab i en række lande og perioder bliver diskuteret ud fra forskellige vinkler.

“Når folk får kendskab til, hvad der er sket, prøver de at forstå, hvorfor det skete. Et forsøg på at forstå årsagen til folkedrab kan afføde flere spørgsmål end svar.

Trods frustrationen over for mange spørgsmål og for få svar forbliver søgen efter sandhed og retfærdighed stadig en livsinspiration for mig. At bukke under for min smertefulde historie vil kun være til stor glæde for gerningsmændene bag folkedrabet i Rwanda.

De dræbte mine børn, de skal ikke også få lov til at dræbe min sjæl”

- Marcel Rudasingwa, som mistede fem børn under folkedrabet i Rwanda i 1994.

Udgivet af

Arbejdsgruppen for Auschwitz-dag under Undervisningsministeriet.

Yderligere information

Afd. for Holocaust- og Folkedrabsstudier,
Dansk Institut for Internationale Studier
www.diis.dk

Institut for Menneskerettigheder
www.humanrights.dk

Læs mere om Auschwitz-dag på www.27-1.dk
eller send en mail til folkedrab@diis.dk

Fotografier

UN Photo
United States Holocaust Memorial Museum

AUSCHWITZ-DAG